

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА ФІТОПАТОЛОГІЯ

спеціальність	201 «Агрономія»	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	«Агрономія»	факультет	агрономії та захисту рослин
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	зоології, ентомології, фітопатології, інтегрованого захисту і карантину рослин ім. Б.М. Литвинова

ВИКЛАДАЧ

Туренко Володимир Петрович

Вища освіта –спеціальність «Вчений агроном по захисту рослин»
Науковий ступень –доктор сільськогосподарських наук– 06.01.11«Фітопатологія»
Вчене звання –професор кафедри фітопатології
Досвід роботи – 48 років
Показники професійної активності з тематики курсу:

- учасник міжнародних наукових конференцій, вчених спеціалізованих рад, фахових семінарів.

телефон	0509505578	електронна пошта	turenko.065@gmail.com	дистанційна підтримка	Google Meet
---------	------------	------------------	--	-----------------------	-------------

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	Формування у здобувачів професійних знань та умінь щодо визначення хвороб сільськогосподарських культур, видового складу збудників та ареалів їх поширення, діагностичних ознак проявлення захворювань на різних органах рослин, впливу біотичних і абіотичних факторів середовища на розвиток хвороби, джерела та місця резервування інфекції, заходів захисту від окремих хвороб і хвороб окремої культури.
Формат	лекції, лабораторні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання, робота в групах, навчальна практика
Деталізація результатів навчання форм їх контролю	- за зовнішніми ознаками діагностувати хвороби рослин у польових і лабораторних умовах; за морфологічними ознаками – ідентифікувати найбільш поширені патогени (ЗК1, ЗК5, ФК4, ПРН6, ПРН8) / робота в групах - проводити аналіз фітопатологічного стану посівів і насаджень в умовах відкритого та захищеного ґрунту (ЗК1, ЗК3, ФК3, ФК4, ПРН1), робота в групах - приймати оптимальні рішення щодо проведення захисних заходів, які забезпечують отримання високих, стабільних і екологічно безпечних врожаїв (ЗК1, ЗК2, ЗК4, ЗК5, ФК3, ФК4, ПРН1, ПРН4)
Обсяг і форми контролю	3 кредити ECTS (90 годин): 20 годин лекцій, 24 годин лабораторних занять, модульний контроль (2 модулі), 46 годин самостійна робота; підсумковий контроль – залік.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, академічна доброчесність
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ДОПОВНЮЄ СТАНДАРТ ОСВІТИ І ОСВІТНЮ ПРОГРАМУ

Компетенції	ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК3. Здатність до використання інформаційних технологій. ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно так і письмово. ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ФК3. Здатність використовувати знання й практичні навички в галузі біологічних наук та на межі предметних галузей для дослідження різних рівнів організації живих організмів, біологічних явищ і процесів. ФК4. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів, прийомів і засобів у польових і лабораторних умовах і звітувати про результати.	Програмні результати навчання	ПРН1. Здатність до спілкування в діалоговому режимі з колегами та цільовою аудиторією, письмового відображення та презентації результатів своїх досліджень українською мовою. ПРН4. Розуміти основні терміни, концепції, принципи, теорії і закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей. ПРН6. Демонструвати знання систематики, методів виявлення та ідентифікації неклітинних форм життя, прокаріот і еукаріот. ПРН8. Демонструвати знання будови живих організмів, їх фундаментальних біологічних процесів.
--------------------	--	--------------------------------------	--

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Модуль 1. ХВОРОБИ ЗЕРНОВИХ, ЗЕРНОБОБОВИХ І ТЕХНІЧНИХ КУЛЬТУР

Лекція 1.	Мета та задачі дисципліни. Хвороби зернових культур та система заходів захисту від них.	Практичне заняття ПЗ 1	Діагностичні ознаки хвороб пшениці, ячменю, жита, вівса, проса, кукурудзи (сажки, іржа, септоріоз, кореневі гнилі, борошниста роса, фузаріоз)	Самостійна робота	Хвороби початків кукурудзи (сажки, іржа, диплодіоз, фузаріоз, нігроспоріоз). Хвороби гречки (фітофтороз, пероноспороз, сіра гниль). <u>Індивідуальні завдання.</u> Хвороби люцерни (борошниста роса, бура і жовта плямистості); конюшини (іржа, борошниста роса); льону (пасмо, антракноз, фузаріоз, побуріння); конопель (фузаріоз, біла, сіра гнилі); тютюну і махорки (чорна ніжка, пероноспороз, бактеріальна рябуха); хмелю (несправжня борошниста роса, бактеріальний рак). Система заходів проти хвороб.
Лекція 2.	Хвороби зернобобових культур і багаторічних бобових трав та системи заходів захисту.	ПЗ 2	Виявлення і описання діагностичних ознак хвороб гороху, квасолі, сої, люпину, люцерни, еспарцету.		
Лекція 3.	Хвороби соняшника та система заходів захисту.	ПЗ 3	Виявлення і описання діагностичних ознак хвороб соняшнику (біла, сіра гнилі, несправжня борошниста роса, фомопсис, іржа, вовчок, аскохітоз, фомоз).		
Лекція 4.	Хвороби ріпака та система заходів захисту.	ПЗ 4	Виявлення і описання діагностичних ознак хвороб ріпаку (альтернаріоз, несправжня борошниста роса, фомоз).		
Лекція 5.	Хвороби цукрових буряків та система заходів захисту.	ПЗ 5	Виявлення і описання діагностичних ознак хвороб цукрових буряків (коренейд, пероноспороз, борошниста роса, іржа, фомоз, церкоспороз, мозаїка, жовтуха) та хвороб коренів (ризоктоніоз, рак, туберкульоз).		

Модуль 2. ХВОРОБИ КАРТОПЛІ, ОВОЧЕВИХ КУЛЬТУР ТА ПЛОДОВО-ЯГІДНИХ КУЛЬТУР І ВИНОГРАДУ

Лекція 6.	Хвороби картоплі та система заходів захисту.	ПЗ 6	Опис діагностичних ознак хвороб картоплі (рак, альтернаріоз, парша: звичайна, чорна, порошиста, срібляста, мокра і суха гнилі.	Самостійна робота	Хвороби картоплі (чорна ніжка, стовбур, мозаїки: смугаста, крапчаста, зморшкувата, не паразитарні хвороби (дуплистість, потемніння м'якоті бульб). Хвороби томату (огіркова мозаїка, штрихуватість, бронзовість). <u>Індивідуальні завдання.</u> Хвороби цибулі і часнику (пероноспороз, іржа, сажка, шийкова гниль, верхівкова гниль, мозаїка, жовта смугастість). Хвороби гарбузових культур закритого ґрунту та заходи захисту від них. Хвороби пасльонових культур закритого ґрунту та система заходів захисту від них.
Лекція 7.	Хвороби капустяних культур та система заходів захисту.	ПЗ 7	Опис діагностичних ознак хвороб капусти (чорна ніжка, кила, фомоз, пероноспороз, судинний і слизистий бактеріози, біла і сіра гнилі.		
Лекція 8.	Хвороби помідорів та інших пасльонових культур та система заходів захисту.	ПЗ 8	Опис діагностичних ознак хвороб помідорів (септоріоз, альтернаріоз, фітофтороз, кладоспоріоз, чорна гниль плодів, бактеріальний рак, стовбур, верхівкова гниль).		
Лекція 9.	Хвороби гарбузових культур та система заходів захисту.	ПЗ 9	Опис діагностичних ознак хвороб огірків (пероноспороз, борошниста роса, антракноз, бактеріоз, аскохітоз).		

Лекція 10.	Хвороби суниць, смородини, агрусу, малини. Хвороби винограду та система заходів захисту.	ПЗ 10	Опис діагностичних ознак хвороб яблуні, груші (чорний рак, парша, цитоспороз, борошниста роса, плодова гниль, септоріоз, іржа груші, філостиктоз).
		ПЗ 11	Опис діагностичних ознак хвороб ягідних культур (біла і бура плямистість, борошниста роса, сіра гниль, антракноз, септоріоз, пурпурова плямистість, стовбчаста і бокальчаста іржа).
		ПЗ12	Опис діагностичних ознак хвороб винограду (мілдью, оїдіум, краснуха, сіра гниль, бактеріальний рак).

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Марютін Ф.М., Пантелєєв В.К., Білик М.О. Фітопатологія: навч. посібник. Харків: Еспада, 2008. 552 с.
2. Марков І.Л., Башта О.В, Гентош Д.Т. і ін. Сільськогосподарська фітопатологія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 574 с.
- Хвороби насіннєвого матеріалу сільськогосподарських культур: навч. посіб. / [С.В. Станкевич, Л.В. Жукова, В.В. Горяінова, В.В. Кабанець]. Харків: Біотехкнига, 2025. 176 с.
3. Комплексні системи захисту сільськогосподарських культур від хвороб: навч. посіб. / [В.П. Туренко, С.В. Станкевич, І.В. Забродіна та ін.]. Вид. 3-тє, перероб. й допов. / за ред. В. П. Туренка. Харків: Біотехкнига, 2025. 406 с.
4. Хвороби картоплі та захист від них : навч. посіб. / [В. М. Положенець, С. В. Станкевич, М. М. Фурдига, Л. В. Немерицька, Т. О. Рожкова]. Харків: Біотехкнига, 2025. 208 с.
5. Хвороби цукрових буряків і захист від них: навч. посіб. / В.М. Положенець, С.В. Станкевич, Л.В. Немерицька, В.В. Кабанець. Житомир: ПП «Рута», 2025. 112 с.
6. Загальна фітопатологія: навч. посібник / В.В. Горяінова, С.В. Станкевич, О.М. Батова, Л.В. Жукова. Житомир: ПП «Рута», 2023. 378 с
7. Патологія насіння сільськогосподарських культур: навч. посіб. / Л.В. Жукова, С.В. Станкевич, В.П. Туренко та ін. Житомир: Видавництво «Рута», 2023. 292 с.
8. Фунгіциди і технічні засоби їх застосування: навч. посіб. / С.В. Станкевич, В.М. Положенець, Л.В. Немерицька та ін. Житомир: Видавництво «Рута», 2022. 216 с.

Методичне забезпечення

1. Тестові завдання з теми «Хвороби зернових культур» для підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 201 «Агрономія» та 202 «Карантин рослин». Харків: ХНАУ, 2022. 18 с.
2. Сільськогосподарська фітопатологія. Методичні вказівки до лабораторно-практичних занять за темою «Хвороби овочевих культур». Для студентів галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісівництво» напряму підготовки 6.090101 «Агрономія» ОКР «Бакалавр». Харків: ХНАУ, 2015. 25 с.
3. Сільськогосподарська фітопатологія. Методичні вказівки до лабораторно-практичних занять за темою «Хвороби технічних культур» для студентів галузі знань 0901 «Сільське господарство і лісівництво» напряму підготовки 6.090101 «Агрономія» ОКР «бакалавр». Харків: ХНАУ, 2015. 29 с.
4. Термінологічний словник-довідник з фітопатології: навч. посібник / С.В. Станкевич, В.М. Положенець, М.М. Фурдига, Л.В. Немерицька, І.А. Журавська. Житомир: Видавництво «Рута», 2023. 120 с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

СИСТЕМА		БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки за модулі
		до 50	підсумкове тестування
Модульне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на лабораторних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.